

Miljöredovisning

Miljöredovisningen visar utvecklingen inom ett antal prioriterade miljöområden enligt kommunens miljöplan. Redovisningen omfattar Järfälla som geografisk yta och Järfälla kommun som organisation.

Miljöarbete sker dagligen inom alla förvaltningar vid bland annat tillsyn, upphandling, miljödiplomering, planarbete och teknisk förvaltning. Miljöplanen är det övergripande styrdokumentet inom ekologisk hållbarhet i Järfälla kommun. Mål inom ekologisk hållbarhet finns förutom i miljöplanen även i översiktsplanen, avfallsplanen, kemikalieplanen och cykelplanen. Miljöplanen förtydligar sambandet till de sexton nationella miljö kvalitetsmålen och de sex regionalt prioriterade miljö kvalitetsmålen, som mynnar ut i de lokala områdena minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

VIKTIGA HÄNDELSER

Kommunen arbetar brett inom hållbarhetsområdet och 2019 skapades ett särskilt utskott för miljö och social hållbarhet. Utskottet ska ha en övergripande, samordnade och beslutande roll i arbetet för en hållbar kommun i ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt perspektiv. Järfälla satsar på nationella samarbeten och är en av nio svenska kommuner som beviljats medel i Energi myndighetens utlysning Viable Cities. Under två år bedrivs projektet Klimatneutrala Barkarbystaden 2030, där man bland annat genomför en eleffektkartläggning samt pilotprojekt inom mobilitet och klimatneutral byggnation.

Ytterligare ett samarbete inom klimatområdet är CERO-projektet, där fem av de största företagen i Järfälla har analyserat sina anställdas resvanor under 2019. Utifrån detta har åtgärder och handlingsplaner tagits fram för att minska koldioxidutsläppen från pendlings- och tjänsteresor, med syfte att nå det globala klimatmålet, tvågradersmålet.

OMVÄRLDSANALYS OCH FRAMTID

I december hölls FN:s klimattoppmöte COP25 i Madrid. Centralt för mötet var att enas om Parisavtalets regelbok och att öka ambitionen i det globala klimatarbetet.

På regional nivå har Länsstyrelsen i Stockholm arbetat fram en klimat- och energistrategi som under hösten 2019 varit ute på remiss. Järfälla har tagit fram ett förslag till en lokal klimat- och energiplan med konkreta åtgärder för utsläppsminskningar och energieffektivisering. Ett slutgiltigt förslag kommer att lämnas till kommunfullmäktige under det första halvåret 2020.

Järfälla deltar i Glokala Sverige - Agenda 2030 för att på ett systematiskt och resurseffektivt sätt kunna samverka med kommuner och regioner för att nå de globala hållbarhetsmålen. Projektet är ett samverkansprojekt mellan Svenska FN-förbundet och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, och finansieras med stöd av Sida.

MÅLUPPFÖLJNING

Uppföljningen av miljö tillståndet och miljöarbetet i kommunen görs genom att mäta ett antal gröna nyckeltal. Nyckeltalen visar effekterna av miljöarbetet. Uppföljningen är, liksom miljöplanen, uppdelad inom minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

MÅLBEDÖMNING

Nedan redovisas en sammanställning över målbedömningen för Miljöplanens effektmål. Smileyfigurerna visar bedömning av målen i gällande miljöplan som ska vara uppnådda år 2024.

- 6 delmål är uppnådda eller ser ut att uppnås.
- 5 delmål uppnåddes delvis eller osäkert om de kan uppnås.
- 0 delmål uppnåddes ej eller blir svåra att nå.
- 3 måluppfyllelser kan inte bedömas.

Ett urval av målen samt nyckeltal beskrivs mer nedan där det mest väsentliga som har skett under året tas upp. Uppföljning av alla mål och nyckeltal redovisas under Miljöbarometern i Järfälla på jarfalla.se/miljobarometern.

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

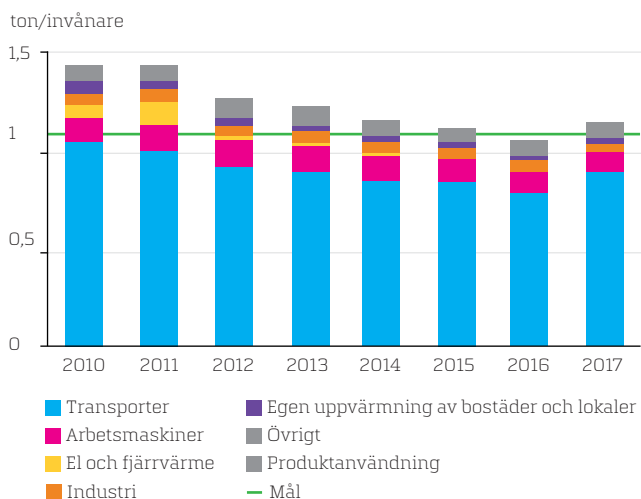
Inriktningsmål: Järfälla kommun ska bara använda förnybar energi år 2025 och alltid sträva efter att energieffektivisera. Järfälla ska ta sitt ansvar för att bidra till det globala klimatmålet, tvågradersmålet.

KOLDIOXIDUTSLÄPP PER INVÅNARE

Sedan 1990 har det totala utsläppet per invånare minskat med 49 % och ligger på drygt 1 ton per invånare. Detta innebär att målet på 50 % till 2020 nästan är uppnått. Jämfört med länet och riket ligger Järfällas utsläpp långt under, där medel i länet är 1,8 ton/invånare och medel i

riket är 4,2 ton/invånare. I den senaste mätningen från 2017 har Järfällas koldioxidutsläpp däremot ökat, vilket främst beror på ökade utsläpp från personbilar i kommunen. Nedanstående diagram visar utvecklingen från 2010.

Koldioxidutsläpp ton/invånare
Utsläpp av koldioxid sektorvis per invånare och år

MATSVINN

2018 började Barn- och ungdomsförvaltningen att mäta sitt matavfall med syfte att minska matsvinnet på Järfällas skolor och förskolor. Under 2018-2019 har vågar köpts in till flera av kommunens verksamheter för att möjliggöra mätning av matsvinn för samtliga förvaltningar. Det övergripande målet är att minska kommunens sammanlagda matsvinn med 25 % under mandatperioden (2019-2022).

GOD BEBYGGD MILJÖ

Inriktningssmål: Järfälla kommun ska ligga i framkant inom hållbar stadsutveckling och därmed säkra en hållbar utbyggnad i kommunen.

Under 2019 har Järfälla fått flera nya och förbättrade gång- och cykelvägar. Resvägarna för gång- och cykeltrafikanter har blivit säkrare och totalt har över 11 kilometer av gång- och cykelvägar förbättrats de senaste två åren. Förhoppningen är att det ska få fler att vilja gå eller ta cykeln i vardagen. Det senaste året har antalet cyklister vid utvalda mätpunkter i huvudcykelnätet ökat med cirka sex procent.

En massahanteringsstrategi har tagits fram under 2019. En samordnad massahantering för hela kommunen kan leda till god resurshushållning, lägre kostnader, minskade transporter och minskad deponering. Strategin innehåller, förutom inventering, en rutin för när schaktmassor ska klassificeras som avfall och ett förslag till upplagsyta som kan förändras beroende på exploateringsstakten.

MILJÖKLASSADE BYGGNADER

Under 2019 har Herrestaskolan verifierats och fått slutgiltigt betyg SILVER. Det är fyra byggnader som är preliminärt certifierade: Almrevägens förskola, Kopparvägens förskola, Fyrspannvägens förskola samt Ångsjö motionscentral. Viksjö äldreboendes verifiering sammanställs just nu. Projektering av Ålstaskolan har påbörjats och planen är att certifiera byggnaden med miljöbyggnad SILVER.

GIFTFRI VARDAG

Inriktningssmål: Järfälla kommun ska fasa ut farliga ämnen och minimera användningen av ämnen som kan skada människor och miljö. Förorenade områden ska saneras successivt. Arbetet ska ske med särskilt fokus på barns miljöer.

Under 2019 har den tidigare kemikalieplanen reviderats. Kemikalieplanen är ett övergripande dokument för kommunens strategiska arbete inom Giftfri miljö i Järfälla kommuns verksamheter och bolag. Den reviderade Kemikalieplanen följer den tidigare strukturen med åtgärder för att nå miljöplanens mål med specifika handlingsplaner främst för verksamheter som berör barn. I den nya kemikalieplanen finns en uppdaterad utfasningslista med ämnen som inte ska förekomma i verksamheterna.

Ett omfattande arbete har även genomförts med att bedöma och registrera kommunens kemikalier i Sunda-Hus materialdatabas. Genom att samla verksamheternas kemikalielistor i ett gemensamt system får man tillgång till uppdaterade säkerhetsdatablad samt en tydligare överblick över vilka kemikalier som på sikt bör fasas ut.

FÖRORENADE OMRÅDEN

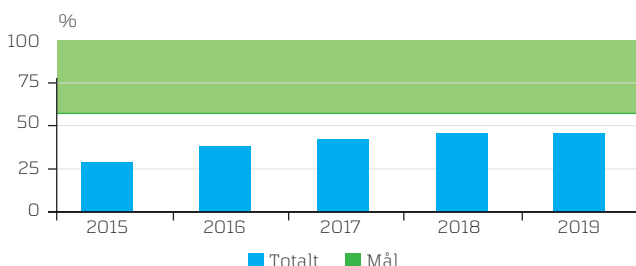
En plan för sanering av riskklassificerade områden är under framtagande. Att inventera förorenade områden och klassificera dem är ett pågående arbete och under året har nya områden riskklassificerats. 2019 fanns det tre områden inom kommunen med riskklass 1 (den mest förorenade graden). Inget av områdena är helt sanerade men undersökningar av områdena med planer på åtgärder eller åtgärder pågår.

En övergripande utredning av markföroreningar inom projekt Barkarbystaden har gjorts under 2019. Genom att inventera genomförda analyser av mark- och vattenprover inom projekt Barkarbystaden strävar man efter en bättre översikt av föroreningssituationen i området. Översikten kan ge stöd för att göra miljö- och ekonomiskt hållbara åtgärder av föroreningarna. I 30-metersdiket i norra delen av projekt Barkarbystadens område har höga halter perfluorerade alkylsubstanser (PFAS) hittats. För att hindra utsläpp av PFAS till Igelbäcken har en reningsanläggning med kolfilter satts in i diket.

☹️ EKOLOGISKA LIVSMEDEL

Nyckeltalet har haft en positiv trend sedan det infördes. Andelen ekologiska livsmedel har sedan 2009 ökat med drygt 30 procentenheter och är nu uppe i 42 %. Ökningen beror på att kommunen genomförde en ny livsmedelsupphandling under 2015 där vi efterfrågat fler ekologiska livsmedel, samt att miljömålen blivit mer kända. Målet i miljöplanen är att 65 % av inköpen av livsmedel ska vara ekologiska till år 2020. Att ökningen stannat av det senaste året skulle kunna ha påverkats av att en leverantör gick i konkurs 2019. Diagrammet visar endast utvecklingen under de fem senaste åren.

Andel ekologiska livsmedel av totala inköp under de fem senaste åren

ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

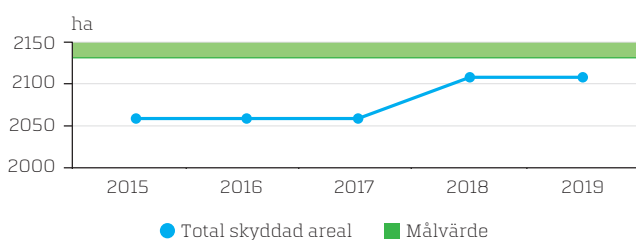
Inriktningsmål: Den biologiska mångfalden ska bevaras, nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas.

☹️ SKYDDAD NATUR

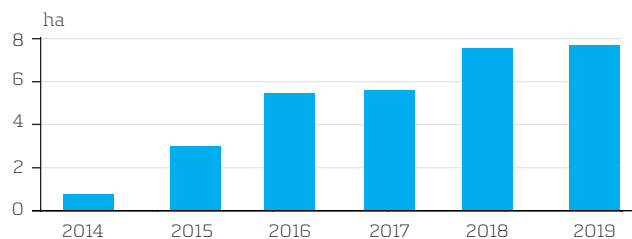
Trenden för indikatorerna skyddad naturmark och hävdad ängsmark visar att utvecklingen går åt rätt håll. Målet är en ökning med 75 hektar (ha) skyddad areal från år 2016 till 2025. Den reella ökningen av skyddad naturmark mellan år 2016-2019 är 51 ha. Den totala andelen skyddad naturmark är 2 110 ha.

Andelen hävdad ängsmark i kommunen har ökat kraftigt sedan utgångsvärdet år 2014 då mängden hävdad ängsmark var 0,5 hektar. Idag är siffran 7,4 hektar. Att hävda en äng innebär att man sköter den på ett traditionellt sätt för att främja den biologiska mångfalden.

Areal skyddad naturmark (ha) under de fem senaste åren

Areal hävdad ängsmark (ha)

HÅLLBAR KONSUMTION

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska sprida miljö-kunskap så att anställda, invånare och organisationer i kommunen kan agera på ett sätt som ger positiva effekter för miljön och därigenom bidra till ett hållbart Järfälla.

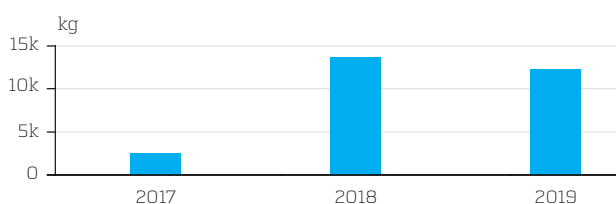
Samtliga kommunanställda ska ha grundläggande miljö-kunskap och kommunen erbjuder både en digital och en fysisk miljöutbildning. Alla förvaltningar och kommunala bolag har godkända miljödiplom enligt Svensk miljöbas kravstandard.

Under 2019 har två av kommunens förskolor pilottestat TAGE, en återbrukshylla som på ett enkelt och miljövänligt sätt hjälper föräldrar att byta barnkläder med varandra. Målet är att skala upp TAGE-projektet under 2020.

😊 ÅTERBRUK

2017 startade kommunen tjänsten Återbruka, en intern annonsmarknad med syfte att minska kommunens inköpskostnader och samtidigt bidra till miljönytta och minskad konsumtion. Under 2019 förmedlade kommunen 325 objekt som ledde till en koldioxidbesparing på 14 310 kg och en energibesparing på 122 311 kWh. På det här sättet sparade kommunen 550 400 kr.

Mängd sparad koldioxid (kg) genom återbruk inom kommunorganisationen

😊 UPPHANDLING

Kommunen ställer relevanta hållbarhetskrav i samtliga upphandlingar. Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller miljökrav inom vissa områden och kommunen har även en egen Hållbarhetsbilaga som används som stöd i kravställningen. Utöver detta ställer kommunen hållbarhetskrav utifrån SundaHus materialdatabas i entreprenader. Entreprenören hänvisas till SundaHus för att kontrollera vilka material som är miljövänliga och ska därefter redovisa vilket material som använts.